

Domme. Hvad er det nu, at Ministeriet vil, at vi skulle give for en Fabrik, der efter min Anskuelse og efter Alt, hvad jeg har kunnet samle, ikke giver nogen Fordeel, der er værd at tale om? Det er, mine Herrer, ikke mindre end 4800 Rd. aarlig, thi at man betaler med kongelige Obligationer, kommer ikke Forrentningen ved; det er og bliver dog 4800 Rd., altsaa en ret smuk Sum, som jeg paastaar uretmæssigt affordres Regjeringen. Naar det ærede Medlem for Kjøbenhavn 7de Valgkreds (Casé) brugte det overordentlig stærke Udtryk, at der kan indtræde uberegnelige følger, naar vi ikke give os paa Naade og Unaade overfor denne Sag, kommer jeg til at tænke paa Noget, der virkelig ligner dette. Det er bekendt, at vi i tidligere Dage betalte en Afgift til de saakaldte Røverstater i Middelhavet, for at de ikke skulde overfalde vore Skibe; men da Regenten i Tripolis endelig blev saa uforfremmet, at han forlangte formeget, sendte vi en lille Escadre derned under Admiral Bille; han bombarderede Byen, saaledes at Beyen bad om Naade og opgav sine store Fordringer. Jeg raader virkelig til, at vi ikke her lade os, hvad man kalder cujponere til at give en saadan Sum Penge for Noget, vi paa en nemmere Naade og langt billigere maae kunne faae ud af Verden. — Jeg skal dernæst sige nogle Ord om Søerne. Den ærede Finantsminister har givet os det tilsyneladende meget gode Raad, at vi skulde give 12,500 Rd. i kongelige Obligationer, som Kjøbesum for dem. Jeg maa tilstaae, at det er mig meddeelt, at det skal være meget tvivlsomt, hvorvidt enten Staten eller Fabrikken har Ret til disse Søer; men hvad der for mig staaer som utvivlsomt, er, at, naar vi skulle kjøbe disse Søer for 12,500 Rd., skulle vi ikke kjøbe dem med den Byrde, der fremdeles vilde komme til at ligge paa dem, idet Fideicommisset skulde have Ret til Siv- og Korfjør og Fiskeri. Det vilde dog være en høist besynderlig Omsetning, om vi kjøbte en Eiendom, og lode Andre i en væsentlig Henseende udøve Herredømme derover. Enten skulle vi heelt udkjøbe Bestyrelsen uden Forpligtelser for Staten, eller lade det være. Ogsaa i dette Forhold har det greve-

lige schimmelmaanske Fideicommiss viist sig at være af en særdeles stridbar og nærgaaende Natur. Det er saaledes ikke mange Aar siden, at Bønderne i Skibstrup klagede over, at Vandet gik op og skadede deres Fordermen i en Proces for Høiesteret tabte til, alt Held Fideicommisset. Jeg skal ikke opholde Thinget længere med denne Sag, der allerede har taget endeel Tid, men jeg beder blot indstændigt de ærede Herrer, der ellers vilde stemme for det Forslag, der er kommet fra Regjeringen, om at de ville opsætte deres Døm, indtil de faae de Dplysninger, hvorom jeg nu har bedet, og som vi egentlig burde have haft strax, da Sagen fremkom. Det er beklageligt, at den er kommen saa seent paa Sessjonen — nogle Dage før vi, som jeg haaber, skulle reise hjem — da der ellers havde været Tid for os Uvedkommende, os, der ikke have haft den Lykke at sidde i Udvalget, til at reise ud i Landet og skaffe forskjellige Dplysninger. Jeg har skaffet nogle, men der er vist mangfoldige flere, som stærkt vilde tale imod hele det Forslag, her er fremkommet. Kommer Regjeringen saa vidt, at den kan, hvad man kalder sætte Fabrikken Stolen for Døren paa en honnet, billig og ikke chicaneus Naade, ville vi, som have Ny for at være billige og humane, ikke negte at give en ringe Sum som en Present, men ikke som nogen Ret; thi Retten er, paastaar jeg, langt mere paa vor Side end paa Fabrikens. Jeg beder erindret, at den ved alle Leiligheder har støttet sin Ret paa Skjødets af 3die Mai 1769 og de senere kongelige Resolutioner, men der efter paastaar jeg, at dens Ret er langt mindre end Statens. Jeg vil iøvrigt bede den ærede Finantsminister om at skaffe os forelagt Skjødets af 1743, thi det maa, formoder jeg, indeholde Dplysninger om disse Søer, og hvorledes Vandet skulde bruges til Fabrikken. Det er en af de mange Dplysninger, som jeg troer ere nødvendige — skjøndt den sidste i en mindre Grad — for denne Sags rigtige Bedømmelse. Jeg skal derfor, som jeg tidligere har erklæret, stemme imod den hele Bevilling; men, hvad der inden Sagens endelige Afgjørelse kan fremkomme af virkelige Billighedsgrunde, skal jeg gjerne tage i Betragtning.